

מרכז השלטון האזורי בישראל

למזרים לך כבוד

3 בדצמבר 2025
י"ג בכסלו, תשפ"ו
סימוכין: 0001053

לכבוד
שרי ממשלת ישראל ה-37

שלום רב,

הנדון: עמדת מרכז השלטון האזורי לחוק ההסדרים - בהיבטים של שמירה על ההתיישבות, החקלאות והמרחב הכפרי

1. אנו פונים אליכם בדאגה רבה אודות מהלכים מרחקי לכת הכלולים בחוק ההסדרים המובא לאישור הממשלה, העשויים להשפיע בצורה נרחבת עד לכדי פגיעה משמעותית בהתיישבות ובחקלאות המקומית והכל כפי שיפורט להלן בהתייחס לפרקי הצעות המחליטים וחוברת השינויים המבניים שעתידה לעלות לדיון היום 4/12/25.
2. לצד ההתייחסות לסעיפי הצעות ההחלטה, חוזר השלטון המקומי על דרישתו כי במסגרת דיוני תקציב 2026, ייכלל **עדכון תעריפי הסעות התלמידים ותקצוב ההסעות**: אנו דורשים הכללת תוספת ממשית לתקציב הסעות התלמידים, תקציבי האוטובוסים הצהובים ותקציבי הליווי בהסעות. תקציבים אלו נשחקו לאורך שנים בהיקפים של מאות מיליוני שקלים, והעברת הנטל למועצות יצרה מצב בלתי סביר שבו הרשויות נאלצות לממן שירות זה ללא הכלים הנדרשים לכך. נדרש טיפול מידי הכולל תוספת קבועה לבסיס התקציב ועדכון מלא של תעריפי ההסעות כך שישקפו את העלויות האמיתיות ואת מדדי התחבורה הרלוונטיים כפי שהוצג בפניותינו הקודמות.

התייחסות להצעות המחליטים לקראת חוק ההסדרים וחוברת שינויים מבניים

3. **פרק צעדים לקידום ענף הנדל"ן וייעול הליכי התכנון והבנייה (עמודים 86-90 בחוברת שינויים מבניים) ופרק האצת מיזמי תשתית לאומית** מציגים שורה של שינויים מהותיים העלולים לפגוע בצורה ניכרת במרחב הכפרי ובציבור הרחב, ובראשם:
הארכת פעילות הותמל בשלוש שנים ועד לשנת 2028 (סעיף 3 בפרק), הפחתת חובת דיוור בהישג יד (סעיף ג2) ושינויים נוספים בתחום הסמכויות: הצעות אלו מהוות פגיעה נוספת ומצטברת על מערכת תכנון תוך השלכות קשות על השטחים הפתוחים, ועל הקרקע החקלאית ועל הערים הותיקות. כיום ברור ומוכח כי הותמ"ל תכננה תכניות שאינן ישימות ואף לא מותאמות ליכולת הביצוע של הרשויות. מהצד האחד- פעילות הותמ"ל גרמה בעשור האחרון לפגיעה בהיקפים של למעלה מעשרת אלפים דונם שטחים חקלאים בממוצע בשנה, ובשנים האחרונות אנו רואים הכרזה על מתחמים בהיקפים המגיעים לעשרות אלפי דונם חקלאות בשנה.. מהצד השני - מצאנו כי תרומתה של הועדה להיצע בפועל של יחידות דיוור במדינה נמוך ועומד על אחוזים בודדים. אפילו המחוקק בהצעה העומדת לפנינו מודה כי שיווקי התוכניות כושלים, אך הוא לא מונה את כלל הגורמים לכשל זה - חסמי תשתיות, ביצוע ומשק הבניה. המשך קידום פעילות הועדה ללא בחינה ובקרה, עלול להרחיב את הפגיעה, לגרוע שטחים חקלאיים בהיקפים שלא הכרנו ולגרום לנזקים בלתי הפיכים שיפגעו ישירות במרחב הכפרי בבטחון המזון ובשמירה על עתודות הקרקע של ישראל.
אנו מתנגדים לסעיפים המצוינים בפרק זה וקוראים להסירם מחוק ההסדרים.

4. באשר להצעות בתחום מענקי האיזון (פרק תיקונים בנוסחת מענק האיזון עמודים 77-80 בחוברת שינויים מבניים), אנו רואים חשיבות בעדכון מנגנון חלוקת המשאבים ובחיזוק היכולת של המדינה לתמוך ברשויות חלשות. עם זאת, קידום המהלך ללא שיתוף מלא של הרשויות המקומיות וללא בחינת ההשלכות בשטח עלול להביא לפגיעה ממשית ברשויות שנשענות על מענקי האיזון לצורך מתן שירותים בסיסיים. כל תיקון במנגנון חייב להתבסס על שיתוף הרשויות המקומיות בכדי למנוע עיוותים.
- אנו לא מתנגדים לסעיפים אלו אך דורשים להיות שותפים בתהליך שינוי נוסחת החישוב של מענקי האיזון.
5. רפורמה בענף החלב (פרק רפורמה מבנית במשק החלב עמודים 148-158 בחוברת שינויים מבניים) על פי הערכות משרד האוצר עלולה להביא לסגירת שלוש מאות רפתות מתוך כחמש מאות פעילות. רובן נמצאות בפריפריה ובגבולות. פגיעה זו תערער את ביטחון המזון של ישראל, תפגע באחיזה בקרקע, בפרנסת אלפי משפחות ותסכן את יציבות היישובים הכפריים. הדבר נעשה אף על פי שקיימות תוכניות חלופיות אשר מסוגלות להוריד את יוקר המחיה תוך שמירה על ייצור מקומי ועל התיישבות אסטרטגית.
- אנו מתנגדים לרפורמה במשק החלב וקוראים להסירה מחוק הסדרים.
6. בפרק מוכנות משק החשמל לגידול בצרכי הבינה המלאכותית (עמודים 129-187 בחוברת שינויים מבניים), סעיף הכללת חוות שרתים כתשתית לאומית (סעיף 1 בפרק) מרכז השלטון האזורי מתנגד להכללת חוות שרתים בהגדרת "תשתיות לאומיות" ולהכנסת חוות שרתים למסלול ות"ל, בהליך עוקף תכנון. מדובר בהליך דומה במהותו להקמה מואצת של תחנות כוח פרטיות, לו התנגדנו באופן עקבי ומבלי תכנון הוליסטי המשקלל את כלל צרכי המשק. זהו מנגנון בעל השלכות כבדות משקל על תכנון המרחב האזורי ועל משק החשמל כולו, היוצר מתחים בין קהילות כפריות ושלטון מקומי והציבור הרחב. קידום מתקנים צרכני אנרגיה בהיקפים עצומים מחייב הליך תכנוני סדור במסגרת תיקון תמ"א 1 - פרק משק החשמל, ולא במסלולים אינקרמנטלים, מבחינת 'כל הקודם זוכה'.
- הליך תכנון נורמטיבי כולל הליכי שיתוף ציבור, בחינת חלופות תכנוניות, השפעות סביבתיות, שימושי קרקע והשלכות על יישובים ועל השטחים החקלאים והפתוחים.
- אנו דורשים להוריד סעיף זה מהתכנית הכלכלית.
7. בפרק קידום פתרונות למשבר התעופה הצפוי (עמודים 111-118 בחוברת שינויים מבניים) מוצע לקבוע פטור כולל מכל אגרה, ארנונה או תשלום חובה אחר המשתלמים לרשות מקומית עבור נכסי בעל הזיכיון בשדה התעופה (סעיף 4 בפרק). כפי שאנו רואים זאת מדובר בפגיעה חמורה בהכנסות הרשויות המקומיות והאזוריות. אשר בהכרח מושפעים ישירות מהשפעתם של שדות תעופה על המרחב בסביבתם ובכלל זה על עומסי תנועה, רעש, בטיחות, זיהום אוויר, תשתיות ועוד. לא ייתכן שלטובת טיפול במשבר לאומי, שוב ישלם השלטון המקומי את המחיר באובדן הכנסות ללא מקור הכנסה חלופי לאלה.

יתר על כן, אין ולא הוצגה שום הצדקה להחרגת שדה תעופה מתשלומים מוניציפאליים על מנת לקדם פתרונות לשבר התעופה בעיקר בשעה שההכנסות מתשלומים אלה כבר כיום נאמדות בעשרות מליוני שקלים שלא ימצא להם מקור הכנסה חלופי לאותן רשויות מקומיות.

אנו מתנגדים נחרצות לסעיף זה ודורשים להסירו מחוק ההסדרים.

8. חוק ההסדרים המוצג בפני הממשלה כולל מהלכים משמעותיים בעלי השלכות רחבות על ביטחון המזון, על מערכת התכנון ועל מרקם החיים במרחב הכפרי. קידום הצעות אלה ללא שיתוף הרשויות המקומיות עלול ליצור נזק ארוך טווח. אנו דורשים כי הממשלה תעצור את המהלכים הפוגעים במרחב הכפרי, בחקלאות ובמערכת התכנון ותפעל בשיתוף מלא עם השלטון המקומי. נוסף על כך, התעלמות מהשחיקה המתמשכת בתקציבי הסעות התלמידים, האוטובוסים הצהובים וליווי התלמידים מעמיסה על הרשויות נטל כספי שאינו ביכולתן לשאת. כל מהלך הפוגע בהתיישבות, בקרקע חקלאית, בשטחים הפתוחים וביכולתה של המדינה לספק מזון ושירותים חיוניים לילדיה הוא קו אדום לאומי, ואסור שהממשלה תאשר צעדים שיסכנו את עתידה של ישראל ואת חוסנה הבסיסי.

בברכה,

שי חג'ג'

ראש המועצה האזורית מרחבים
ויו"ר מרכז השלטון האזורי בישראל

העתק:

ראשי המועצות האזוריות

מנכ"ל משרד הממשלה

עו"ד יוסי פוקס, מזכיר הממשלה

מתן יגל, סגן הממונה על התקציבים במשרד האוצר